GAZETA LWOWSKA.

We Czwartek Nro. 179. 7. Listopada 1816.

Wiadomości zagraniczne.

Kraie Barbaryyskie.

Nim ieszcze flota Angielska oddaliła się od Algieru, Dey kazał ogłosić odezwę, a wstąpiwszy na narożnik naywięcey uszkodzony, miał następuiącą przemowę do Ludu: „Nie iesteśmy zwyciężeni. Nieprzyiaciele użyli przeciw nam broni, którey my nie znamy: uwiedli podłych obietnicami i złotem. Lecz któryż Afrykanin chciałby posiadać bogactwa, nie będące plonem męztwa iego? Podpisuiemy pokóy, lecz podpisuiemy go ze sławą; a ieżeli nieprzyiaciele nasi dzień ten uroczyście, iakby nas zwyciężyli, obchodzą, i my także z naszey strony obchodziemy go iako dzień, w którym nieprzyiacielowi tak wielką przynieśliśmy stratę. Żołnierze i ty Ludu bohaterski! Nie zapominaycie przodków waszych. Żyią oni; żyć będą wiecznie, i u innych w poszanowaniu zostawię Ludów. Nie ci, którzy naydzielnieyszą okazali odwagę, cnota ta iest Wam wrodzona; lecz ci, którzy przez bombardowanie naywięcey ucierpieli, maią bydź wynagrodzeni!“ Dey miał tę przemowę wenczas, kiedy flota Angielska znaydowała się ieszcze w obliczu Algieru, a Lud głośne wydaiąc okrzyki, całował suknie iego. Od czasu oddalenia się floty, Dey wychodzi zawsze zbroyny, i obecnością swoią zagrzewa pracuiących nad nowemi warowniami.

Jeden z Kapitanów marynarki Duńskiey, popłynął na okręcie prywatnym ze zwyczaynemi podarunkami dla Deja Algierskiego. (Szwedzi ie iuż dawniey posłali.)

Wielka Brytaniia.

Gazety Angielskie zawieraią co następuie: „Od czasu, iak część floty Lorda Exmoutha powróciła do Plymouthu, okręty, a szczególniey Impregnable i Superb, otoczone są batami pełnemi rodziców lub krewnych osady okręt wey. Nie bez wzruszenia widziano, iak wielu z tych, którzy się dopytywali o swoich należących, wsiadali w Mutton-Cove na statki. Naywięcey z nich ledwie się odważyło tam udać, i po długiem ociąganiu się płynęło płacząc ku okrętom. Dnia 6. Października wszystkie okręty były ustawicznie otoczone batami. Małżonka P. Ekinsa, Kapitana okrętu Superb, udała się natychmiast na pokład tegoż okrętu, skoro stanął na kotwicy, i tam została. Johnson Porucznik od dragonów Enniskilleńskich, skoro się dowiedział, że okręt Queen Charlotte, na którym brat iego (w spisie ranionych stoiący) iest Porucznikiem okrętowym, do Portsmouthu popłynął, pospieszył tam natychmiast. Zapewniaią, że ten Officer na rany swoie umarł, i dnia 3go ciało iego z obrządkami zwyczaynemi w morze wrzucono. Okręt Impregnable dostał nie mniey, iak 45 postrzałów w bok sterowego pokładu. Dziury pozalewano ołowiem i ledwie są znaczne, ponieważ go po bitwie iuż na nowo potynkowano. Przecież ten okręt, iak ieden z maytków powiada, podziurawiony iest iak rzeszoto, i pomimo zewnętrzney reparacyi swoiey, nie będzie iuż mógł nosić owey bandery portowey, która obecnie unosi się nad okrętem Berwikiem. W Portsmouth, za przybyciem floty zwycięzkiey, we wszystkie dzwony uderzono, a Admirał portu powitał ią wystrzałem z dział.“

Lord Exmouth, który z Gibraltaru, z iednym oddziałem eskadry swoiey do Portsmouthu zawinął, przybył d. 11. Października do Londynu, i miał długą naradę z Lordami Admiralicyi.

Gazety Londyńskie głoszą, że Admirał Cockburn (który zawiózł Napoleona na wyspę S. Heleny) poiedzie do Paryża. Xiążę Rejent Angielski miał mu dać rozkaz, aby podał Królowi Francuzkiemu dziennik swoiey podróży.

W. Xiążę Rossyyski Mikołay, spodziewany wkrótce w Anglii.

Spór stronnictw o obranie Lorda Majora (Prezydenta miasta) Londynu na rok następuiący, ukończył się d. 8. Października, a o-

X

branym został dotychczasowy Lord Major, P. Wood.

W projekcie reformy Parlamentu, w 12tym poszycie interessuiącego zbioru: The Pamphleeter (w Londynie 1815 u Valpy) wydrukowanym (każde miasto liczące 10,000 mieszkańców w Anglii, w Walii, równie iak i w Szkocyi, zastępowane bydź miało w Parlamencie przez dwóch Reprezentantów), znayduią się następuiące statystyczne rachuby: Ludność W. Brytanii wynosi blisko 17 milionów; iako to: Anglii nieco więcey, iak 9 i 1/2 miliona, w Wallii 1/2 miliona, w Szkocyi niespełna 2 miliony, w Irlandyi blisko 5 milionów. — Według teraźnieyszego sposobu reprezentacyi w Izbie niższey, gdzie owę liczbę Ludu zastępuie 658 Członków, przypada na każdego Reprezentanta 25,000 osób. W stosunku ludności należałoby, ażeby Angliię i Walliię zastępowało 298 Członków, Szkocyę, 54, a Irlandyę 148; w stosunku zaś maiętności, na co słuźnie należy mieć wzgląd przy takiey ludności, zastępowaćby powinno Angliię i Walliię 347 Członków (ogółem więc 645), Szkocyę 52 (ogółem 106), Irlandyę 101 (ogółem 249). Wypadałoby przeto dla Anglii i Walii obrać 132 Reprezentantow, dla Szkocyi 61, a dla Irlandyi 149.

Liczą teraz w Anglii 17 Xiążąt: zowią się: Norfolk, Sommerset, Richmond, Grafton, Beaufort, Saint-Alban, Portland, Leeds, Bedford, Devorshire, Marleborough, Rutland, Brandon, Manchester, Newcastle i Northumberland. W Szkocyi iest ich ośmiu: Hamilton, Buccleugh, Lenox, Gordon, Argyle, Atholl, Montrose i Noxbourg W Irlandii iest tylko ieden Fitzgerald, Xiążę Leicester. Liczba więc Xiążąt, w tych trzech Królestwach, wzięta ogółem, wynosi 27, rachuiąc do tego i Xiążęcia Wellingtona.

Jest teraz 15 Angielskich Margrabiów, 3 Szkockich i 8 Irlandzkich, ogółem 26, z których 22, mianował Król teraźnieyszy.

Daley liczą w Anglii 27 Hrabiów, w Szkocyi 41, a w Irlandyi 79, ogółem 147; równie, 23 Wicehrabiow w Anglii, 4 w Szkocyi, 51 w Irlandyi, razem 78. — Liczba Baronow w Anglii wynosi 140, w Szkocyi 22, w Irlandyi 82, razem 244.

Według teyże rachuby, iest teraz w Anglii 522 Parów.

Słoty wielkie, trwaiące dwa tygodnie, przerwały żniwa w Anglii, przezco cena zboża wysoko podskoczyła. Jeżeli ta cena utrzyma się do połowy Listopada, przywóz zboża do Anglii pozwolonym będzie.

Jenerał-Major Hope, dowodzący woyskiem w północnych stronach W. Brytanii, kazał w Edinburgu ogłosić: iż nie wolno iest używać żołnierzy do żniw tegorocznych. „Pozwolenie (mówi on), aby żołnierze dzierżawcom przy żniwach pomagali, danem było ze względu na interes powszechny, i dla przyspieszenia żniw w latach urodzaynych; atoli żołnierze nie powinni nigdy odbierać zarobku żniwiarzom i ubogim włościanom, którzy i tak w tey chwili nic do roboty nie maią.

Gazety Angielskie napełnione są doniesieniami o zgromadzeniach, które we wszystkich prawie stronach W. Brytanii zebrać się maią dla zastanowienia się szczerze nad środkami, iakimby sposobem dopomódz m żna ubogim i zostaiącym bez chleba rzemieślnikom.

W Londynie wyszło godne uwagi pismo względem żebractwa, tey, iak się zdaie, tak nieuleczoney choroby, która teraz panuie w n ywiększey części Państw Europeyskich. Wyliczane tam są nadużycia, niepodobne prawie do wiary. Tak n. p. dowiedzioną iest rzeczą, że pewien żebrak, żebrzący na rogu iedney ulicy, zarabia co dzień tym rzemiosłem swoiem po 30 szylingow (33 frankow) Odkryto pewny rodzay szkoły, gdzie iedna stara kobieta uczy dzieci żebrania, to iest: mowy, układu ciała i sposobu, iakimby wzbudzać miłosierdzie. W niektórych domach Londynu, stało się żebractwo nieiako rodzaiem przemysłu. Pewne towarzystwo assekurantow podeymuie się żywić żebraków w dniach słotnych i zimnych, pod warunkiem, aby onemu dawali pewną część dziennego zarobku swoiego.

Niemcy.

List kupiecki z Lipska pod dniem 12tym Października pisany, zawiera co następuie: „Teraźnieyszy iarmark iesienny, iak dalece skutek onegoż przed zupełnem zakończeniem przewidzieć się daie, może bydź położonym w liczbę bardzo pomiernych, chociaż w zapasach towarów, może wszystkie dawnieysze iarmarki przechodzi. Co się tycze Austryi, pokazało się, że usiłowania zamożnych i rzetelnych fabrykantów, aby pomimo trudności pierwszego zawodu, zjednać produktom swoim wziętość na iarmarkach tuteyszych, z każdym iarmarkiem następnym co raz więcey rachubę swoią znayduią. Liczba fabrykantów Austryackich pomnożyła się przeszło we dwoie. Fabryka JP. Reichenbergera z Kosmanos w Czechach, według iednomyślnego świadectwa nie tylko obecnych kupców, ale też i fabry-

kantów wszystkich Narodów, policzona była między naycelnieysze osobliwości iarmarku. Nie widziano ieszcze towarów podobney doskonałości w bawełnianych materyach meblowych i farbowanych c ustkach cycowych; i warto iest uwagi, że w samey rzeczy trudny do wiary napływ towarów bawełnianych na ten iarmark, nie mógł im szkodzić, a towary te dla farb kosztownych naydroższe, zaraz w początku pierwszego tygodnia iarmarku całkiem rozkupi no, chociaż im przeszkadzał napływ przewybornych fabrykatów Francuzkich i Szwaycarskich. Produkta Angielskie tego rodzaiu, iak wiadomo, dla bezgustowności form, iuż od sporego czasu wyrugowane są ze stałego lądu. Atoli, gdy tymczasem po naywiększey częśi tanie białe materye Angielskie na stałym lądzie wybiiane, i iako towar stałego lądu na targach wystawiane bywaią, przeto postęp fabryki Kosmanoskiey iest tem bardziey stanowiący, kiedy ią pr du t w każdym względzie narodowy, wyniosł nad wszelki napływ zagraniczn. — Zjawi sie się fabryki sukienney JPanow Schuella i Mamerta z Brynu na iarmarku tuteyszym z towarami, wyszczególniaiącemi się naywiększą dobrocią, bardzo podobno przyczyniło się do ladaiakiego pozbycia sukien Niderlandzkich, iakiego w podobnym stopniu na targach tuteyszych nigdy ieszcze nie widziano. Niderlandzkie fabryki sukienne, skoro im targi Francuzkie zamknięto, musiały z tem większem mnóstwem towarów rzucić się na iarmark Niemiecki, a na wzmagaiące się ubieganie C. K. fabryk Austryackich na targach Niemieckich patrzą z tem większą obawą, ile że nie mogą ukryć niepewności zyskownego zbywania swoich sukien w C. K. Prowincyach Włoskich, a postępy fabryk Austryackich za granicą, co raz więcey poznawane zostaią."

„W ogólności systema ladaiakiego zbywania produktów fabryk Angielskich i Niderlandzkich, przynosi, przy bezpośrednich zgubnych skutkach swoich, przecież dla przemysłu Niemieckiego ten trwały pożytek, że poiedyncze produkta przemysłu narodowego co raz bardziey szukane bywaią; że nazwiska Angielszczyzny i Niderlandszczyzny utracaią dotychczesną ważność swoią, i że kupiec przez pochodzenie towaru mniey daie się omamiać względem dobroci iego. Tymczasem iest to rzeczą oczywistą, że każda fabryka z osobna istotnie zyskuie na tem, kiedy produkta iey Kraiu u Kraiôw zagranicznych poważenie zyskuią, i kiedy nazwiska fabrykatów Austryackich, Saskich, Szwaycarskich, podobnym sposobem wzbudzaią przesąd sprzyiaiący, iak dawniey nazwisko towaru Angielskiego. Jeżeli więc w znacznieyszych Państwach Niemieckich rękodzieła niewątpliwie doszły do doskonałości, która, gdy się opiera trwonieniu towarów zagranicznych, od całego świata kupczącego uznaną bydź musi, przeto zawisło tylko na tem, aby w każdym Kraiu Niemieckim to, co iest wyśmienite, lecz dotąd ieszcze poiedyncze, zjednoczyło się i wyszczególniło, a tak starało się o sławę Narodu z przemysłu iego. Gdyby tak celuiące, od zagranicznych iuż poiedynczo uznane fabryki, iakiemi są owe w Kosmanos, w Brynie, w Reichenbergu, w Nawsiu Galicyyskiem i t. d., zjednoczone pokazały się na tuteyszym, naypierwszym targu Niemieckim, i gdyby na wspólnem stanowisku, do któregoby tylko zamożnym i rzetelnym fabrykantom przystępu dozwolono, przewyborne towary swoie wystawiły, tedy nie tylko koszta odwiedzenia iarmarku byłyby wszystkim ułatwione, lecz także niezmiernie poparłyby sławę i korzyści fabrykacyi narodowey w ogólności. Każdy nowy handlarz na tak niezmiernym targu, ma do walczenia z trudnościami i kabałami wszelkiego rodzaiu, a to tem bardziey, gdy fabrykat iego celuie i zazdrość wzbudza. Przez pomienione zjednoczenie się, byłaby każdemu nowo przystępuiącemu droga utorowana, a założyciele takowego Austryackiego Domu kupieckiego w Lipsku, oprócz własnego naywiększego zysku, zrobiliby sobie zasługę prawdziwie patryotyczną."

W. Xiąże Heski zważywszy wielkie szkody, wynikaiące z loteryi dla moralności i pomyślności Poddanych, osobliwie klassy niższey, wydał surowy rozkaz, aby będące dotąd w Offenbachu i Rödelheimie loterye liczbowe, z końcem tego roku zupełnie ustały i zniesionemi były.

Gazeta: Oznaymiciel okręgowy Landawski z dnia 10. Października, zawiera następuiący okólnik Królewsko - Bawarskiey Dyrekcyi okręgowey do Burmistrzów tegoż Okręgu: „Smutne doświadczenia wielu wychodców, którzy z podróży swoiey do Polski, w naywiększey nędzy powrócili, uleczyły od zawrotu głowy tych ludzi, którzy dosyć maią rozwagi do stania się rostropnymi obcą szkodą. Jednakże widać ieszcze taiemne usiłowania chciwych zysku zwodzicieli, staraiących się namówić łatwowiernego włościanina do wychodu z Kraiu dla tego, aby nabyć tanio własność iego, lub korzystać iakimkolwiek bądź sposobem z iego nieszczęścia. Nakazuie się więc Burmistrzom i Urzędnikom policyynym,

aby stosuiąc się ściśle do wysokich urządzeń z dnia 17. Czerwca i 19. Lipca r. b., mieli naysurowszą baczność na przestępców onychże. Co się tycze zwyczaynych szkodników polowych i leśnych, złodziei nocnych i złych gospodarzy, których by się tyle Gmin pozbyć chciało, doniosą Przełożeni mieyscowi Kommissyom emigracyynym szczególniey tych, którzy maią ochotę wynieść się z Kraiu, aby względem tego właściwe propozycye uczynionemi bydź mogły."

(Podpis) Petersen.

Gazeta Wiedeńska umieściła co następuie: „Nowa gazeta Spirska, zawiera pod napisem: Wędrówka z powrotem z Polski, następuiący artykuł: „Od początku Września widać wielu łatwowiernych, którzy pod obcą strefą uroionego szczęścia szukali, powracaiących do dawney swoiey Oyczyzny. Wycieńczeni głodem i nędzą, pozbawieni ruchomości swoich i z wyznaniem żalu w oczach, szukaią znowu dawnego siedliska, które tak lekkomyślnie byli opuścili. Z innemi poięciami widzą teraz przyiazne brzegi Renu i wspaniałe szczyty gór Haardtu, które, przez grubą niewiadomość swoią, za daleką i odludną dziczyznę zamieniać chcieli, w któreyby nigdy nie byli uczuli: co to iest Oyczyzna. Oby gorszkie doświadczenie, ktore ci nieszczęśliwi zrobili, posłużyło za wczesną przestrogę innym obłąkanym! Oby się nauczyli ufać własnym siłom swoim, błogosławioney ziemi, na ktorey wzrośli, i sprawie liwemu Rządowi, u którego i nayuboższy opiekę i pomoc znaydzie!"

Rossya.

Według wypisów z iednego pisma statystycznego, umieszczonego w rosprawach Petersburskiey Akademii umieiętności, wynosiły przychody Rossyi w roku 1811tym 215 milionów Rubli, a wydatki 274 milionów; woyska lądowego było w roku 1811tym 621,155 ludzi, a marynarka miała w roku 1813tym 289 żagli z 4348 dział. Panuiąca religiia Grecka liczy 41 Kościołów Metropolitalnych, 11 Arcybiskupstw, 19 Biskupstw, 26,747 Kościołów, prócz wielu Klasztorów. Nad to, liczono w roku 1811tym 3,500,000 Katolików, 1,400,000 Lutrów, 3,800 Reformowanych, 9,000 Sekty Herrenhuterów, 5,000 Mennonitów, 60,000 Ormianów, 3,000,000 Mahometanów, 300,000 wyznawców Dalai-Lamy i 600,000 czcicieli Fetysza. Liczba fabryk w roku 1815 wynosiła 3253.

Gazeta Ruski Inwalid zawiera z Petersburga pod dniem 23. Września (5. Października): „Xiążę Następca Szwedzki życzył sobie widzieć wzory mundurów wszystkich pułków Rossyyskiego woyska. Cesarz Jegomość, przychylaiąc się do tego życzenia, rozkazał wybrać 27 ludzi z pułków gwardyi, przyodziać ich w różne mundury Rossyyskie, i wysłać. Siedli oni dnia 23. p. m. w Kronsztadzie na statek przewozowy Fenix; płynęli tak szczęśliwie, że czwartego dnia stanęli w Sztokolmie, z kąd Pułkownik strzelców gwardyi Suchtelen, z tymi 27 ludźmi wysłany donosi, że dnia 28. p. m. Sierpnia, żołnierze ci przedstawieni byli Królowi Szwedzkiemu i Xiążęciu Następcy tronu, w obecności całego Dworu. Nastąpiły uczty; naprzód Król dawał obiad w Hadze; potem Szwedzcy Kawalerowie orderu Rossyyskiego S. Jerzego, w przytomności Xiążęcia Następcy tronu i Xiążęcia Oskara, częstowali naszych żołnierzy. Dnia zaś 30. tegoż miesiąca, w dzień imienin Jego Cesarskiey Mości, Król oglądaiąc tych żołnierzy razem z Xiążęciem Następcą, oświadczył zupełne swoie ukontentowanie i dla każdego dał medal śrebrny, ustanowiony na uwiecznienie pamiętnych woien ostatnich. Statek przewozowy Fenix powrócił iuż do Kronsztadu. Równie Dowodca, iak Officerowie, żołnierze i maytki, nie mogą nasycić się wychwalaniem uczynionego dla nich przyięcia przez Króla Szwedzkiego, Xiążęcia Następcę tronu i znakomitszych Urzędników wyższych. Kapitan Suszczow, mianowany Kawalerem orderu Miecza, i był zaszczycony odwiedzinami walecznego Xiążęcia Następcy tronu na brygu, którego budowa i urządzenie stały się przedmiotem powszechnego podziwienia. Każdy maytek otrzymał po 1 czer. zł., każdy żołnierz po 4 czer. zł., każdy podofficer po 8 czer. zł. Ciągle w Sztokolmie dawano uczty i niczego nie zaniedbano, coby mogło dowodzić przyiaźni i dobrego porozumienia, między obydwoma panuiącego Dworami."

N. Cesarz i Król Alexander, powracaiący z Warszawy do Petersburga, przyiechał d. 19. (21.) Października do Rygi.

Jenerał-Gubernator miasta Moskwy Tormassow, mianowany dla położonych zasług Hrabią.

Radca tayny Hrabia Czernyszew, mianowany 2gim W. Podczaszym Dworu Cesarskiego.

Omyłka. W numerze 178 tey gazety, na stronnicy 870., w przedziale 1wszym, wierszu drugim z góry, zamiast 1815 poprawić: 1816.